

Μεγάλη Παρασκευή: Ο Χριστός σταμάτησε στο Αγγίνιο

του Νώντα Σκυφτούλη

Η Μ. Παρασκευή στο Αγγίνιο είναι Μεγάλη Παρασκευή. Είναι ξεχωριστή κι αυτό το γνωρίζουν όλοι. Δεν είναι εύκολη μέρα, δεν είναι σαν όλες -χωρίς καμιά εξαίρεση- τις άλλες. Η αλήθεια όμως είναι ότι η μέρα αυτή δεν είναι για όλους. Για τα παιδιά αλλά και για τους πολύ μεγάλους είναι. Για να μην το κουράζουμε, για ζωντανούς, για ζωντανούς ανθρώπους είναι. Αυτή όμως η Μεγάλη Καταραμένη απαιτεί προπαίδεια, προετοιμασία αλλά και προπόνηση, για να είμαστε στο ρυθμό της.

Από το Σάββατο του Λαζάρου βγαίναμε, όχι και χαράματα, να πούμε τα κάλαντα-απάτη του Λάζαρου. Τα λέω απάτη διότι έτσι τα θεωρούσαν αυτοί που μας έβλεπαν και μας λοξοκοιτούσαν με ύφος «μακριά, κάθε τρεις μήνες μπροστά μας» αλλά έτσι τα θεωρούσαμε και εμείς, κι αυτός είναι ο λόγος που αποφεύγαμε τη γειτονιά μας, την οποία είχαμε λεηλατήσει στο ξύπνημα και στη ζήτα (3 κάλαντα + χρόνια πολλά) τα Χριστούγεννα.

Με κανέναν κλεμμένο κόπανο ή κανένα ευθυτενές κλαρί πετάγαμε πάνω ρετάλια πολύχρωμα και από πάνω δάφνες, χαμομήλια, βάγια και αυτό το ό, τι να 'ναι το ονομάζαμε Λάζαρο· λες και θα μπορούσε να έχει άλλο όνομα. Ακόμα πιο ξενερωτικοί σε αυτή την υπόθεση ήταν οι στίχοι: «Πες Λάζαρε τι είδες εις τον Άδη που επήγες...» και πιο κάτω ο Λάζαρος αποκρινόταν ότι θέλω νερό και κάτι τέτοια. Άσε μας ρε φίλε. Πώς να πλησιάσεις τον Καραθανάση τον πρόεδρο στο εργοστάσιο, σοβαρό άνθρωπο, να τα πεις, που και τα Χριστούγεννα μας υπέβαλλε στο μαρτύριο να τα λέμε ολόκληρα, ο βασανιστής. Το πεσμένο ηθικό αντικαθιστούσε η θαρραλέα μας τσογλανιά και ψάχναμε με τον Λάζαρο-κόπανο της κυρά Τασώς με την απρόσιτη βερυκοκιά, για κανέναν ξέμπαρκο ή άρτι αφιχθέντα από τα γύρω χωριά αλλά και σε τίποτα διώροφα και πλούσια· και σε αυτά οι υπηρέτριες να είναι καλά. Δεν

πηγαίναμε για καλή μπάζα, για τα ελάχιστα πηγαίναμε. Το ξέραμε αλλά αυτά θέλαμε επί σκοπού.

Που λέτε, αφού μαζεύαμε αυτά τα ελάχιστα, πετάγαμε αυτό το ηθικό και υλικό βάρος που λεγόταν Λάζαρος στο ρέμα και πηγαίναμε κατευθείαν στη πλατεία Στράτου να αγοράσουμε μπαρούτι μίγμα, φυτίλι και χαρτόνια για να φτιάξουμε τρίγωνα και βαρελότα. Φτιάχναμε από 10, 20, 30 σε πρώτη δόση, αλλά συνεχίζαμε μετά, με το γνωστό τρόπο πουλώντας και αγοράζοντας. Ο δρόμος για τη Μεγάλη Παρασκευή είχε ανοίξει.

Πετάγαμε τα τρίγωνα παντού. Πάνω σε άλλες ομάδες, πηγαίναμε σε άλλες γειτονιές, κοντά στα παράθυρα μας και σπάσει κανένα τζάμι από τον κρότο. Κάθε μέρα κάθε ώρα. Παντού, σε όλες τις γειτονιές τα τρίγωνα μπαμ και μπουμ. Δεν υπήρχε και το bullying ακόμα οπότε...

Η Μεγάλη Παρασκευή έφτασε με ούτε λάδι ούτε τίποτα αλλά με τα τρίγωνα και τα βαρελότα έτοιμα για μετά τους επιτάφιους στην πλατεία, για νέα ακούσματα για νέους δυναμίτες, για καινούργια μίγματα και για ό, τι η φαντασία προσδοκούσε. Χαλκούνια και δυναμίτες.

Αφού πέραγε και ο τελευταίος επιτάφιος, κυκλώναμε την πλατεία και αρχίζαμε εμείς τα λιμά να σκάμε τα τρίγωνα και στη συνέχεια τα βαρελότα και όσο πέραγε η ώρα η εκρηκτική φάση ανέβαινε και άρχιζαν να κάνουν την εμφάνισή τους τα μπρουλότα. Έσκαγε μύτη ο Παπαθανασόπουλος και άλλοι Α΄ κατηγορίας από το κάτω μέρος της πλατείας και με το ύφος της υπεροχής στεκόντουσαν αδιάφοροι ξέροντας, ότι όλοι σε αυτούς έχουν στραμμένα τα μάτια τους. Τι θα πετάξουν φέτος, θα ρίξουν τις φωτεινές επιγραφές των μαγαζιών από τον κρότο, και τα μυστικά έδιναν και έπαιρναν. Βάζει αντιμόνιο και νιτρογλυκερίνη από το φαρμακείο, ο τάδε έχει παπού χαλκουνιατζή και άλλοι συλλογισμοί που να στέκουν σε μια κοινή λογική φαντασμένων πιτσιρικάδων.

Κι ενώ οι εκρήξεις είχαν κορυφωθεί, ακούγεται ξαφνικά ένας

γδούπος που ήρθε κάτω από την τρεμάμενη γη, πέρασε τα σώματά, μας κούφανε και σαν να τον βλέπαμε ανέβαινε ψηλά, ενώ ο καπνός άφηνε τον καθένα μόνο του για κάποια κλάσματα δευτερολέπτου να σκεφτεί και να νοιώσει ό, τι του έβγαζε η ψυχή του. Σκέφτηκα πολλά γυρνώντας σπίτι και ακόμα σκέφτομαι. Τι είναι αυτό που κάνει τους Αγρινιώτες για πολλές δεκαετίες, με μάχες ενοριών, με θανάτους, με ακρωτηριασμούς, να επιμένουν να μετατρέπουν τη Μεγάλη Παρασκευή σε μια καθολική έκρηξη και τις γειτονιές σε ένα πανδαιμόνιο δυναμίτιδας;

Είμαι σίγουρος πλέον. Στο θάνατο απευθύνονται να ακούσει την κραυγή «φύγε ή αφάνισέ μας». Ένα δίλημμα πραγματικό για το θάνατο, λυτρωτικό για τους ανθρώπους. Και ο θάνατος μας έκανε το χατίρι και άφησε στην αθανασία κάποιους ξεχωριστούς, για να πηγαίνουμε κάθε μεγάλη Παρασκευή να τους βλέπουμε μπροστά στα μάτια μας, να στέκονται υπερυψωμένοι δύο μέτρα πάνω από τη γη στα κοντάρια από τους φανοστάτες με μια άσπρη σακούλα χωμένη στο κεφάλι. Όπως δηλαδή είναι οι αθάνατοι και όχι εκείνοι που πεθαίνουν και ξαναανασταίνονται. Είναι αυτοί που βλέπουμε κάθε μέρα στην πλατεία από τότε, την Μεγάλη Παρασκευή της 14ης Απρίλη 1944, κάθε φορά που περνάμε από την πλατεία.

Στις τρεις κολώνες φωτισμού της πλατείας στέκονται στην ίδια θέση, ο Σαλάκος Χρήστος, αριστερά, ο Σούλος Παναγιώτης στο κέντρο και ο Αναστασιάδης Αβραάμ δεξιά· στα 23, 22, 52 χρόνια έμειναν αντίστοιχα. Τους άφησαν κρεμασμένους και το Σάββατο το πρωί με την πρώτη Ανάσταση, όταν ο άλλος την έκανε στους ουρανούς, αυτοί οι τρεις εκεί, μέχρι σήμερα, για να αποδειχτεί ότι η αθανασία είναι στα χέρια του αισθητού κόσμου αλλά και να επιβεβαιωθεί η υπόσχεση του θανάτου. Ποια Ανάσταση λοιπόν;

Να έτσι ακριβώς:

«Στο μισοσκόταδο άκουσα τον θόρυβο ενός αυτοκινήτου που σταμάτησε στην Πλατεία. Άκουσα ακόμα μερικές γερμανικές ομιλίες, που ύστερα απομακρύνθηκαν και φωνές τσολιάδων. Στο βάθος της πλατείας είδα να κινούνται μερικοί τσολιάδες γύρω από τις δύο κολώνες. Δεν κατάλαβα περί τίνος επρόκειτο.

Πνιχτές άναρθρες φωνές που ακούστηκαν κατόπιν δεν μου άφησαν καμιά αμφιβολία γι' αυτό που γινόταν: κρεμούσαν τον Σούλο και τον Αναστασιάδη. Τον απαγχονισμό του μακαρίτη Σαλάκου τον παρακολούθησα από σιμά. Επικεφαλής του αποσπάσματος ήταν ο περίφημος δήμιος επιλοχίας και έπειτα ανθυπολοχαγός του Τάγματος Ασφαλείας Γεωργόπουλος. Όταν ετοιμάζαν τη θηλειά ο σύντροφος Σαλάκος φώναζε: «θα μ' εκδικηθεί ο λαός του Αγρινίου. Ζήτω το ΕΑΜ». Με φρίκη άκουσα τον Γεωργόπουλο να απαντάει με θηριωδία. «Σκάσε παλιοκάθαρμα» και τράβηξε το σκαμνί απ' τα πόδια του θύματος. Οι άλλοι τσολιάδες έστρεψαν τα νώτα τους προς την κολώνα για να μη βλέπουν. Απόστρεψα με φρίκη το πρόσωπο και δεν μπόρεσα να συγκρατήσω το παράπονο που μ' έπνιγε». (Εφημ. 1945 ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ)

Για αντίποινα είπαν οι συνεργάτες. Λες και ο κρατικοθανατικός ναζισμός κατασκεύασε το Άουσβιτς για αντίποινα ή επιζητεί άλλοθι! Ανθρώπινο κρέας θέλει, και αυτό τώρα το ξέρουν όλοι.

Ο θάνατος εκείνη τη Μεγάλη Παρασκευή είχε στήσει τον χορό του από τα χαράματα στις φυλακές της Αγίας Τριάδας. Αφού έσκαψαν ομαδικό τάφο, διάβασαν τα ονόματα των μελλοθανάτων και με τη βοήθεια των νεκροπομπών τσολιάδων τους εκτελούσαν ανά δέκα. Ανάμεσα τους η Κατίνα Χατζάρα και δυο Ιταλοί αντιφάδες εποχής. Σύνολο 117. Ακόμα και οι φανέλες του Παναιτωλικού έγιναν κόκκινες από το αίμα. Ούτε αυτούς είδε ο καταβάς στον Άδη τη Μ. Παρασκευή κάτω, ούτε τους τρεις στην πλατεία, σαν αναστάς το πρωί του Σαββάτου, ούτε πριν ούτε μετά; Τη Μ. Παρασκευή σταμάτησε ο Χριστός στο Αγρίνιο. Έκτοτε η Μ. Παρασκευή για μας, από κολασμένη έγινε περήφανη και οι φανέλες του Παναιτωλικού ξαναπήραν το χρώμα τους. Και εμείς μαζί με όλα τα άλλα να είμαστε στη «χορωδία» του κυρ Μίμη Τριανταφύλλου του κουρέα (που γλύτωσε την τελευταία στιγμή την εκτέλεση, σαν κρατούμενος στην Αγ. Τριάδα) για το «Επέσατε θύματα» στο μνημείο της Αγ. Τριάδας το πρωί της Μεγάλης Παρασκευής του Αγρινίου.